

Dr. sc. Miodrag Mićović, redovni profesor
Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu

SPORT I OSIGURANJE

UDK: 368:796

Pregledni rad

Primljeno: 1.09.2012.

Sport prate brojni rizici zbog kojih mogu da pretrpe štetu takmičari, ali i druga lica koja na direktan ili indirektan način učestvuju u odvijanju sportskih aktivnosti. Zaštita oštećenih može da se ostvari upotrebom različitih pravnih sredstava (garancija, jemstvo), a jedno od takvih je osiguranje. Sportsko osiguranje se, po pravilu, temelji na načelu dobrovoljnosti. Ipak, danas su sve prisutnija razmišljanja o potrebi uvođenja obaveznog osiguranja (od odgovornosti ili od posledica nesrećnog slučaja). U vezi sa tim, u radu su izložena, s jedne strane, pravila kojima se regulišu određene vrste obaveznog sportskog osiguranja, i, s druge strane, pravila kojima se, radi podizanja nivoa zaštite, propisuje obaveza informisanja o postojanju ugovora o osiguranju, ukoliko postoji obavezno sportsko osiguranje, odnosno o potrebi i mogućnosti da sportisti individualno zaključe ugovor o osiguranju (u slučaju kada osiguranje nije obavezno).

Ključne reči: *sportsko osiguranje, sportske organizacije, osiguranje od odgovornosti, rizik, obavezno, šteta, zaključenje ugovora*

1. UVODNE NAPOMENE

Obavljanje mnogih aktivnosti, i pored toga što se vrše u skladu sa propisima, standardima, običajima i pravilima struke, prate brojne opasnosti i rizici, usled čega kako učesnici, tako i treća lica, mogu da pretrpe štetu. U red takvih, rizičnih aktivnosti, spada i sport. Razlog tome je što se sportske aktivnosti održavaju često uz istovremeno prisustvo mnoštva subjekata na određenom prostoru (sportisti, publika, sudije, delegati, službena lica), uz izražen takmičarski naboj i strast gledalaca, što je ponekad teško kontrolisati; takmičenja se odvijaju uz upotrebu opasnih stvari (auto i moto trke, aero akrobacije, padobranski skokovi, mačevanje), odnosno životinja (konjske trke).¹ Navedene činjenice ukazuju da sport prate brojni rizici zbog kojih mogu da pretrpe štetu takmičari, ali i gledaoci i treća lica, za vreme ili povodom sportskog takmičenja, pre takmičenja, za vreme treninga. Može se reći da sportski rizici obuhvataju rizike od telesnih ili materijalnih šteta koje nastaju ka rezultat događaja proisteklog u toku ili povodom sportskog delanja.²

Poslednjih decenija broj sportskih aktivnosti, kao i broj direktnih ili indirektnih aktera, se bitno povećao, a srazmerno tome i broj povreda i šteta koje nastaju

¹ O tome: Marijan Ćurković, *Mnogo rizika, malo osiguranja*, Svijet osiguranja, br. 2/07, str. 50.

² Frédéric Buy i dr., *Droit de sport*, Paris, 2009, str. 65.

kao rezultat takvih aktivnosti. U cilju izbegavanja da sportski rizici postanu kočnica razvoju sporta, između ostalog, može da posluži osiguranje. Sportu su potrebne sve vrste osiguranja, koje susrećemo i kod ostalih subjekata (osiguranje imovine, osiguranje od odgovornosti, osiguranje od posledica nesrećnog slučaja), uz ugrađivanje specifičnosti koje determinišu sportski rizici koji se pokrivaju osiguranjem.³ Ipak, i pored toga, u državama koje ne uređuju osiguranje u sportu, poslovi sportskog osiguranja su retki, zaključuju se dobrovoljno u okviru ostalih osiguranja, a specijalni osiguravači koji bi u svojoj ponudi nudili sportske pakete osiguranja ne postoje.⁴ U zemljama koje uređuju područje sportskog osiguranja, poslovi sportskog osiguranja nisu retkost, postoje specijalizovani osiguravači koji nude sportske pakete u skladu sa odgovarajućim zakonskim pravilima, među kojima su i ona o obaveznom osiguranju.⁵ Tako, u Francuskoj je usvojeno rešenje prema kome je učešće u takmičenju sportskih organizacija uslovljeno prethodnim zaključenjem ugovora o osiguranju kojim se pokriva građanska odgovornost osiguranika.⁶

Postoje dva tipa osiguranja kojima se pruža zaštita sportskim „žrtvama“: osiguranje građanske odgovornosti i osiguranje od posledica nesrećnog slučaja. Prvim se osigurava naknada štete koja je prouzrokovana trećem licu, a za koju osiguranik odgovara. Drugim se pruža zaštita korisniku osiguranja za slučaj nastanka telesne štete. Pored osiguranja, zaštita se ostvaruje i kroz informisanje o postojanju osiguranja, odnosno (u slučaju kada osiguranje nije obavezno) o razlozima da se zaključi ugovor o osiguranju. Ova pitanja, obavezno osiguranje u sportu i informisanje o osiguranju ili razlozima za osiguranje, biće predmet analize u ovom radu.⁷

2. OBAVEZNO OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

Obavezno osiguranje⁸ postoji onda kada zakonodavac poceni da je neki rizik

³ Maja Proso, *Sportsko osiguranje*, Zbornik radova PF u Splitu, br. 2/10, str. 423.

⁴ *Isto*, str. 418.

⁵ Osnovna razlika između obaveznih i dobrovoljnih osiguranja ogleda se u cilju zaštite i motivu za zaključenje ugovora od strane osiguranika. U obaveznim osiguranjima osnovni je cilj zaštita oštećenog lica. U dobrovoljnim osiguranjima, osnovni je cilj zaštita osiguranika, koji želi da obezbedi sebe da slobodno i bez rizika odgovornosti obavlja svoju delatnost ili koristi svoju stvar. O tome: Predrag Šulejić, *Osiguranje od odgovornosti u novom Građanskom zakoniku Srbije*, Zbornik: Trideset godina Zakona o obligacionim odnosima, Kragujevac, 2008, str. 180.

⁶ Gérald Simon, *Puissance sportive et ordre juridique étatique*, Paris, 1990, str. 319.

⁷ Zakonske odredbe o obaveznom sportskom osiguranju su malobrojne, mogu se sresti u malom broju zakona. Uopšteno posmatrano, sportsko osiguranje nema karakter obaveznog osiguranja, mada je u teoriji prisutan nepodeljen stav o potrebi njegovog postojanja, naročito kada se radi o osiguranju za slučaj profesionalne nesposobnosti. O tome: Loris Belanić, *Ugovor o osiguranju od odgovornosti organizatora športskog natjecanja*, Zbornik PF u Splitu, br. 4/11, str. 854; Maja Proso, *Osiguranje profesionalne odgovornosti menadžera u sportu s posebnim osvrtom na posrednike u transferima nogometnih igrača*, Zbornik PF u Splitu, br. 4/11, str. 910.

⁸ Osiguranje od odgovornosti je novija grana osiguranja. Njegov razvoj je vezan za drugu polovinu XIX veka i promene u pravu građanske odgovornosti, koje se očituju kroz uvođenje objektivne odgovornosti za naknadu štete. Uvođenjem objektivne odgovornosti postalo je lako pronaći lice koje je odgovorno

do te mere opasan u pogledu obima i domašaja prouzrokovanja štete, da se ne može ostaviti dobroj volji osiguranika da obezbedi zaštitu putem osiguranja, već se propisuje obaveza pokrića tih rizika zaključenjem ugovora o osiguranju od odgovornosti.⁹ Osnovni je cilj zakonodavca da putem tih osiguranja¹⁰ obezbedi zaštitu oštećenim licima, koja trpe štetu radnjama ili postupcima osiguranika.¹¹

U uporednom pravu, u odnosu na slučajeve u kojima postoji obavezno osiguranje, postoje velike razlike.¹² Primetno je da raste broj obaveznih osiguranja od odgovornosti,¹³ kao i da se najveći broj ovih osiguranja odnosi na osiguranje

za štetu (na primer, vlasnik stvari). Međutim ostalo je pitanje kako naplatiti štetu od odgovornog lica koje je nesposobno za plaćanje, i da li je pravično i društveno opravdano da se šteta naplati od lica koja nisu odgovorna za njen nastanak, a naročito kada ona nastaje u vezi sa obavljanjem društveno korisnih aktivnosti. Problem je rešen uvođenjem osiguranja od odgovornosti, odnosno prebacivanjem tereta odgovornosti na sve koji se bave opasnim delatnostima ili su vlasnici opasnih stvari. Putem osiguranja razdvaja se pitanje naknade štete od pitanja krivice za tu štetu. U prvi plan stavlja se naknada, a tek potom, u odnosu između osiguravača, koji je naknadio štetu, i osiguranika, koji je kriv, rešava se pitanje odgovornosti za krivicu. Na ovaj način, što se tiče oštećenog, on je oslobođen tereta dokaza krivice i rizika insolventnosti svog štetnika. O tome: Predrag Šulejić, *Pravo osiguranja*, Novi Sad, 1992, str. 339; Zoran Miladinović, Ivica Jankovec, *Pravo osiguranja*, Niš, 2006, str. 356.

⁹ U osiguranju od odgovornosti pojavljuju se tri lica: osiguravač, osiguranik i treće lice prema kome osiguranik može biti odgovoran za naknadu prouzrokovane štete. Osiguranje od odgovornosti na taj način, bez obzira što ga osiguranik zaključuje u svoju korist, objektivno pruža dvostruku zaštitu: osiguraniku i oštećenom licu. Osiguranik se štiti od posledica građanske odgovornosti kojima bi mogla biti otežana njegova aktivnost, tako što ih putem osiguranja preuzima osiguravač, a oštećenom se obezbeđuje sigurna naknada štete bez koje bi mogao ostati u slučaju insolventnosti štetnika. O tome: Predrag, Šulejić, *nav. delo*, str.336.

¹⁰ Osiguranje od odgovornosti, po svojim osnovnim karakteristikama dolazi u osiguranja imovine, jer za razliku od osiguranja lica, i ono počiva na osnovnim principima na kojima se zasnivaju imovinska osiguranja, a to su načelo obeštećenja i načelo imovinskog interesa. Niko iz osiguranja ne može da ostvari više nego što je šteta koju je pretrpeo, s tim što naknadu može da ostvari samo lice koje je u momentu nastanka osiguranog slučaja imalo materijalni interes da se šteta ne dogodi. Nakon isplaćene naknade iz osiguranja, osiguravač stupa u prava korisnika osiguranja prema licu odgovornom za štetu, što znači da se ne može kumulirati naknada iz osiguranja i naknada štete. Međutim, osiguranje od odgovornosti se razdvaja od ostalih imovinskih osiguranja (osiguranja stvari po tome što se osiguranjem od odgovornosti ne pokriva šteta koja može da se ostvari na jednoj određenoj stvari osiguranika, nego šteta koja može da pogodi čitavu njegovu imovinu; ukoliko nije reč o osiguranju od odgovornosti sa određenim predmetom ne može se unapred utvrditi osigurana vrednost; kada se ne može utvrditi vrednost osiguranog predmeta, ne dolazi do primene pravila o višestrukom i dvostrukom osiguranju, o podosiguranju i nadosiguranju. O tome: Predrag Šulejić, *Osiguranje od odgovornosti u novom...*, str. 18.

¹¹ Zoran Janjić, *Civilno pravni aspekt obaveznog osiguranja odgovornosti za naknadu štete*, Zbornik: Osiguranje u procesu pridruživanja SCG EU, Palić, 2006, str. 230.

¹² O tome: Predrag Šulejić, *Osiguranje od odgovornosti davalaca usluga*, Zbornik: Osiguranje u procesu pridruživanja SCG EU, Palić, 2006, str. 91; Zoran Janjić, *nav. članak*, str. .

¹³ U Republici Srbiji obavezna osiguranja od odgovornosti su: vlasnika motornog vozila za štetu prouzrokovanu upotrebom vozila trećim licima; vlasnika vazduhoplova za štetu pričinjenu trećim licima; preduzetnika nuklearnog broda i korisnika nuklearnog postrojenja na kopnu; vlasnika ili korisnika opasnih materija za štete trećim licima ili zagađenja životne sredine u toku prevoza; preduzeća za reviziju za štetu koju može izazvati izraženim mišljenjem u izveštaju o obavljenoj reviziji; društva za posredovanje u osiguranju za štete usled obavljanja delatnosti (alternativno sa bankarskom garancijom); ovlašćenog aktuara za štetu koju može prouzrokovati datim mišljenjem; zagađivača čije postrojenje ili aktivnost predstavlja visok stepen opasnosti po zdravlje ljudi ili životnu sredinu; organizatora putovanja u zemlji i inostranstvu (alternativno sa bankarskom garancijom); sertifikaciono telo za izdavanje kvalifikovanih elektronskih sertifikata; proizvođača, zastupnika i predstavnika proizvođača i nosioca dozvole za promet na veliko medicinskih sredstava za štete nastale u primeni medicinskih sredstava.

od odgovornosti davalaca usluga. Za razvoj i uspostavljanje sistema obaveznog osiguranja u sportu, kao vrsti uslužne aktivnosti, poseban značaj imaju: a) pravila koja su sadržana u Zakonu o sportu Francuske (u Francuskoj postoji oko 60 slučajeva obaveznih osiguranja među kojima mogu da se izdvoje obavezno osiguranje sportskih udruženja, organizatora sportskih takmičenja, držalaca ustanova za sportsku ili fizičku edukaciju); b) Direktiva EU 2006/123.

A/ Režim obaveznog sportskog osiguranja uveden je u Francuskoj 1962. godine, zahvaljujući odlukama koje su bile donete od strane nadležnog ministarstva, s tim što su zakonska pravila o tome doneta 1984. godine.¹⁴

U Francuskoj je usvojen mehanizam opšteg obaveznog sportskog osiguranja. U čl. 321 – 1. Zakona o sportu određuje se da su udruženja, društva i sportske federacije, u funkciji vršenja njihovih aktivnosti, prethodno dužni da zaključe ugovor o osiguranju kojim se pokriva njihova građanska odgovornost. Istu obavezu imaju i organizatori sportskih manifestacija (čl. 331 – 9. Zakona o sportu), kao i lica koja organizuju odgovarajuću sportsku ili fizičku obuku zainteresovanih (čl. 321 - 7. Zakona o sportu). Osiguranje pruža zaštitu kako sportskim grupama i organizatorima, tako i legalnim predstavnicima sportskih udruženja, sudijama, osobama koje neposredno praktikuju sportske aktivnosti, bez obzira da li to čine redovno ili povremeno.¹⁵ Osiguranje proizvodi dejstvo između osiguranih lica. Ona imaju status trećih lica, koja uživaju zaštitu ako povodom ili u vezi vršenja sportske aktivnosti pretrpe štetu.¹⁶ Pri tome, osiguranjem su pokrivene kako aktivnosti koje su direktno vezane za takmičenje, tako i one koje se odnose na administrativno funkcionisanje sportskih subjekata.¹⁷ Ugovarač osiguranja je dužan da, na zahtev svakog od osiguranih lica, preda dokument koji mora da sadrži: podatke o osiguravaču, broju ugovora o osiguranju, period na koji je zaključen ugovor, poslovno ime i adresu ugovarača osiguranja, svotu osiguranja.

Sportska organizacija, koja ne izvrši zakonsku obavezu i ne zaključi ugovor o osiguranju, snosi krivične i imovinske sankcije. Ako odgovorna lica (nije definisano da li se pod pojam „odgovornog lica“ podvodi samo predsednik sportske organizacije ili i svako drugo lice koje ima ovlašćenje da vodi poslove sportske organizacije)¹⁸ ne zaključe ugovor o osiguranju, biće novčano kažnjeni u iznosu od 7500 evra i zatvorskom kaznom u trajanju od šest meseci. Pored toga, lice koje je pretrpelo štetu, imaće pravo da od sportske organizacije zahteva isplatu naknade koju bi inače bio dužan da isplati osiguravač.¹⁹

Osiguranjem su obuhvaćene sve štete (telesne, materijalne i nematerijalne) koje nastaju kao posledica vršenja sportskih aktivnosti. Ugovor može da sadrži klauzule kojima se isključuje obaveza osiguravača na naknadu štete (na primer, ako je

¹⁴ Gérald Simon, *nav. delo*, str. 319.

¹⁵ O tome: Frédéric Buy i dr., *nav. delo*, str. 699.

¹⁶ *Isto*, str. 701.

¹⁷ *Isto*, str. 702.

¹⁸ *Isto*, str. 700.

¹⁹ *Isto*, str. 701.

prouzrokovana napravom ili vozilom, osim kada se sportska aktivnost, po svojoj prirodi odvija uz korišćenje vozila ili druge naprave; kada je šteta prouzrokovana stvarima čiji je vlasnik, zakupac ili čuvar ugovarač osiguranja ili osigurano lice; kada šteta nastane kao posledica atmosferskog zagađenja, zagađenja vode, zemlje ili nekog drugog događaja koji se ne može dovesti u vezu sa osiguranim licem). U svakom slučaju, osiguravač ne odgovara za gubitke i štetu koju je osigurano lice namerno prouzrokovalo.²⁰

B/ Direktiva EU 2006/123 sadrži pravilo prema kojim se otvara put za uvođenje odgovarajućih sredstava obezbeđenja, kao što su garancija, jemstvo ili osiguranje od profesionalne odgovornosti (primereno prirodi i stepenu rizika), kada se radi o uslugama (pa, dakle, i kada se radi o pojedinim sportskim uslugama) čije pružanje izaziva direktan i poseban rizik za zdravlje ili sigurnost primalaca usluga ili trećih lica, odnosno za finansijsku sigurnost primalaca usluga (potrebno je da opasnost direktno proizilazi iz usluge koja se pruža, da je takve prirode da može da izazove smrt ili ozbiljne telesne povrede). Evropskoj komisiji je ostavljeno da odredi popis usluga koje imaju navedene osobenosti (čl. 23. st. 4), s tim što se u Preambuli 99 Direktive EU ukazuje da nije neophodno da se zakonom uspostavlja obaveza odgovarajućeg osiguranja, već da bi bilo bolje da se to pitanje reguliše pravilima koja donose organi strukovnih organizacija.

Mogućnost zaštite korisnika rizičnih usluga podržana je u različitim propisima i strukovnim pravilima o uslugama na način da se predviđa obavezna institucionalna zaštita korisnika usluga ili se davaocu usluge nameće obaveza da korisniku pruži odgovarajuće garancije.²¹ Kada se radi o sportu, u doktrini, ali i u pojedinim zakonskim i strukovnim pravilima, može se uočiti opredeljenje o potrebi uvođenja obaveznog osiguranja od odgovornosti, odnosno osiguranja od profesionalne odgovornosti (pokriva se šteta koja nastaje kao posledica stručne pogreške) kada se radi o ekstremnim sportovima i delovanju sportskih radnika koji mogu da neposredno utiču na zdravlje ili finansijsku sigurnost primalaca usluga (na primer, treneri ili sportski menadžeri).²²

Za osiguranje ekstremnih sportova (automobilske trke, podvodni ribolov, padobranstvo, paraglajding), kod kojih je rizik nastanka štete najveći, karakteristično je da u praksi nosioci sportskih aktivnosti nisu spremni da zaključe ugovor o osiguranju, zbog povećane premije koju treba platiti, ali često ni osiguravači, zbog neisplativosti, nisu spremni da ponude takve polise.²³ Zato se kao moguć put pružanja efikasne zaštite oštećenim licima pokazuje propisivanje obaveznog osiguranja, što je u Fransuskoj regulisano povodom dve ekstremne sportske aktivnosti, a to su podvodni ribolov (čl. 321 – 3. Zakona o sportu) i auto

²⁰ Isto, str. 703.

²¹ O tome: Miodrag Mićović, *Heterogenost usluga i homogenost uslužnih pravnih poslova*, Zbornik: XXI vek – vek usluga i Uslužnog prava, Kragujevac, 2011, str. 36.

²² Maja Proso, *Osiguranje profesionalne odgovornosti menadžera u sportu s posebnim osvrtom na posrednike u transferima nogometnih igrača*, Zbornik PF u Splitu, br. 4/11, str. 900, 906. i 908; Maja Proso, *nav. članak*, str. 419 – 421; Loris Belanić, *nav. članak*, str. 854; Zoran Janjić, *nav. članak*, str. 57.

²³ O tome: Maja Proso, *nav. članak*, str. 421.

trke (čl. 331 – 10. Zakona o sportu).

U skladu sa Pravilnikom FIFA o agentima za igrače, nacionalne federacije određuju da agenti za igrače mogu da obavljaju poslove posredovanja ukoliko, između ostalog, zaključe ugovor o osiguranju profesionalne odgovornosti, sa kompanijom koja je međunarodno priznata (čl. 10. Pravilnika FSS o agentima za igrače).²⁴ Osnovni cilj osiguranja agenata je podmirenje svih zahteva za naknadu koje podnese igrač, klub ili drugi posrednik zbog njegovog delovanja suprotno pravilima o radu u transferima igrača. Najniži iznos na koji se mora zaključiti ugovor o osiguranju od odgovornosti je 100.000 švajcarskih franaka (čl. 11. st. 1. Pravilnika FSS o agentima za igrače).

Pored posrednika, u teoriji je prisutan stav da i treneri koji se bave fizičkom ili sportskom pripremom individualno zainteresovanih lica, ili oni koji to čine u okviru fitnes i drugih centara, moraju da zaključe ugovor o osiguranju profesionalne odgovornosti, odnosno da budu pokriveni osiguranjem od profesionalne odgovornosti, a na osnovu ugovora koji sa osiguravačem mora da zaključi organizator takvih aktivnosti.²⁵ Francuski Zakon o sportu propisuje obavezno osiguranje od odgovornosti ovakvih lica (čl. 321 – 7).

3. OBAVEZNO OSIGURANJE OD POSLEDICA NESREĆNOG SLUČAJA

Povrede sportista su pratilac brojnih sportskih aktivnosti i to, pre svega, onih kod kojih dolazi do neposrednog kontakta između sportskih rivala. Za profesionalne sportiste povreda znači da gube zaradu, ali, kada se radi o teškim povredama, znači da gube zanimanje i trajno zaradu koju su mogli da ostvare po osnovu bavljenja sportskom aktivnošću. Zato je neophodno da se uvede obavezno osiguranje profesionalnih sportista od posledica nesrećnog slučaja.²⁶ Takva vrsta osiguranja uređena je u Zakonu o sportu Republike Srbije tako što se propisuje da su sportske organizacije dužne da zaključe ugovor o osiguranju vrhunskih sportista od posledica nesrećnog slučaja za vreme obavljanja sportske aktivnosti, a na osnovu utvrđenog rangiranja sportista. Osigurana suma na koju mora biti ugovoreno obavezno osiguranje po jednom sportisti ne može biti niža od: 10.000 evra u dinarskoj protivvrednosti za slučaj smrti sportiste; 20.000 evra

²⁴ Službeni list FSS, br. 2/07.

²⁵ O tome: Maja Proso, *Sportsko...*, str. 422.

²⁶ Osiguranje lica od posledica nesrećnog slučaja je u načelu dobrovoljno. Ali, kada je mogućnost nastanka nesrećnog slučaja naročito izražena (na primer, prevoz putnika u javnom saobraćaju), tada se propisuje obavezno osiguranje određenih lica. Osiguranjem osiguravač preuzima obavezu da isplati osiguranu sumu osiguraniku ili drugom korisniku, ako za vreme trajanja osiguranja, usled nesrećnog slučaja, nastupi smrt ili invaliditet osiguranika ili drugog osiguranog lica, kao i da naknadi troškove lečenja i izgubljene zarade, koji nastanu kao posledica nesposobnosti za rad. Osiguranje od nezgode nema za cilj naknadu štete već unapred ugovorene sume novca; u određenim slučajevima ono može da ima elemente imovinskog osiguranja i to u slučaju kada oštećeno lice pored sume osiguranja ima pravo i na naknadu troškova lečenja i izgubljene zarade. O tome: Predrag Šulejić, *nav. delo*, str. 424; Zoran Miladinović, *nav. delo*, str. 434.

u dinarskoj protivvrednosti za slučaj trajnog gubitka opšte radne sposobnosti sportiste ili sposobnosti da se bavi sportskim aktivnostima; 5.000 evra u dinarskoj protivvrednosti za slučaj privremene sprečenosti za bavljenje sportskim aktivnostima, na ime naknade za gubitak prihoda i stvarnih troškova lečenja sportiste (čl. 19. st. 2). Ako sportska organizacija ne zaključi ugovor, dužna je da nadoknadi štetu koju pretrpi sportista koji nije osiguran.

Važećom odredbom Zakona o sportu štite se, u određenoj meri, imovinski interesi sportista, i to je dobro. Ono što je loše, čemu se može prigovoriti, to je da se na temelju ovakvog rešenja pruža zaštita malom broju sportista, odnosno samo vrhunskim sportistima. Umesto sportskog rezultata, kao polazni kriterijum za zaštitu trebalo bi da služi činjenica da se neko profesionalno bavi sportom, a od rangiranja prema postignutim rezultatima može da zavisi suma osiguranja na koju se mora ugovoriti osiguranje.

4. OBAVEZA INFORMISANJA I SPORTSKO OSIGURANJE

Sportske organizacije mogu da imaju obavezu da informišu korisnike osiguranja o postojanju ugovora i njegovoj sadržini, ukoliko postoji obavezno sportsko osiguranje, odnosno o potrebi i mogućnosti da sportisti individualno zaključe ugovor o osiguranju kojim bi bile pokrivene telesne štete prouzrokovane nezgodama kojima su izloženi usled bavljenja određenim sportskim aktivnostima.

Obaveštenje o postojanju ugovora, uz obezbeđenje dokaza da je obaveza izvršena,²⁷ proističe iz Direktive 2006/123 (čl. 22) i pojedinih nacionalnih zakona koji sadrže pravila o obaveznom sportskom osiguranju (primer Francuska). Nametanje obaveze, istinitog i jasnog obaveštavanja, ima za cilj da se kod korisnika osiguranja stvori svest o postojanju zaštitnog mehanizma i izbegnu posledice koje mogu da nastanu u slučaju propusta ili manljivog informisanja.

Kada se radi o dobrovoljnom osiguranju sportista, u teoriji je prisutan stav da u propise treba uneti pravila kojima bi se uredila obaveza davanja preporuke sportistima da se osiguraju od odgovornosti ili nesretnog slučaja u sportu.²⁸ Ovakvo opredeljenje potvrđuju pravila iz Zakona o sportu Francuske (čl. 321 – 4) gde se određuje da su sportska udruženja i federacije dužni da informišu njihove članove o interesu da zaključe ugovor o osiguranju koji bi pokrивao telesne štete koje mogu da pretrpe usled bavljenja sportom. U Zakonu o sportu nije preciziran sadržaj informacija, ali je u sudskoj praksi usvojen stav prema kome su okviri obaveze informisanja određeni visinom rizika koji prati odvijanje određenih sportskih aktivnosti. Rizik određuje da interes za osiguranje bude veći ili manji, kao i da sadržaj obaveze obaveštavanja varira od podsećanja do davanja saveta o potrebi zaključenja ugovora.²⁹ Ako se obaveza obaveštavanja ne izvrši na valjan način, sportista ima pravo da zahteva naknadu štete, čija visina mora

²⁷ Frédéric Buy i dr., *nav. delo*, str. 700; Gérald Simon, *nav. delo*, str. 325.

²⁸ O tome: Maja Proso, *nav. članak*, str. 424.

²⁹ Frédéric Buy i dr., *nav. delo*, str. 709.

da se dovede u vezu sa mogućnošću izbora koji je izgubljen zato što obaveza informisanja nije izvršena. Prilikom procene štete potrebno je da se vodi računa o postojanju, eventualno, nemarnosti na strani sportiste ili lica koji su njegovi zakonski zastupnici. To znači da su i sportisti dužni da se informišu o mogućnosti osiguranja sa pažnjom koja može od njih da se objektivno očekuje.³⁰

5. ZAKLJUČAK

Načelno posmatrano, sportsko osiguranje nema karakter obaveznog osiguranja, temelji se na načelu dobrovoljnosti, a zakonska pravila o sportskom osiguranju su retka. Ipak, sve prisutnija praksa propisivanja obaveznog osiguranja, koja je naročito izražena u sektoru usluga, zahvata i oblast sporta. Kao primer, putokaz i pravni okvir za rešavanje pitanja koja se postavljaju u vezi sa sportskim osiguranjem mogu da posluže rešenja koja su usvojena u Francuskoj, gde je učešće u takmičenju sportskih organizacija uslovljeno prethodnim zaključenjem ugovora o osiguranju kojim se pokriva građanska odgovornost osiguranika, i ona iz Direktive EU 2006/123 prema kojima se povodom visoko rizičnih usluga za zdravlje i sigurnost primalaca usluga može uvesti obavezno osiguranje od profesionalne odgovornosti.

U osnovi postoje dva tipa osiguranja kojima se pruža zaštita sportistima i drugim licima povodom sportskih aktivnosti, a to su osiguranje od odgovornosti i osiguranje od posledica nesrećnog slučaja. Zbog rizika koji prate odvijanje sportskih aktivnosti obavezno osiguranje od odgovornosti, po pravilu, se nameće povodom ekstremnih sportova i delovanja sportskih radnika (trenera, menadžera) koji mogu neposredno da utiču na zdravlje i sigurnost primalaca usluga. Za kompletiranje sistema zaštite sportista putem osiguranja od značaja su i pravila o informisanju, koja imaju preventivno zaštitni karakter: korisnik osiguranja se obaveštava da u slučaju nastupanja osiguranog slučaja svoja prava može da ostvari prema osiguravaču, odnosno, kada se radi o dobrovoljnom osiguranju, sportistima se daju preporuke i saveti o potrebi zaključenja ugovora o osiguranju.

³⁰ Isto, str. 710.

SPORT AND INSURANCE

Sport is accompanied by numerous risks which could cause damage not just to athletes, but also to other persons who are directly or indirectly involved in sport activities. Their protection can be achieved using various remedies (warranty, guarantee), such as insurance. Sport insurance is usually based on a voluntary principle. However, the need for the introduction of compulsory insurance (liability or accident) is recognized nowadays. In this regard, the paper deals with the rules governing certain types of compulsory sports insurance on the one hand, and the rules related to duty to inform on the existence of an insurance contract (in the case where compulsory sport insurance exists), or to inform athletes on the need and possibility to personally conclude insurance contract (in the case when insurance is not compulsory) on the other hand.

Keywords: *sports insurance, sports organizations, liability insurance, risk, compulsory, damage, conclusion of contract.*